

посаду судді Конституційного Суду України : Закон України від 27 липня 2023 року № 3277–ІХ. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3277-20#n128>.

7. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року № 2136–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>.

8. Офіційний вебсайт Конституційного Суду України. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka/age>.

Бугера Сергій Іванович,

головний науковий співробітник
Міжвідомчого науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою
злочинністю при РНБО України, доктор
юридичних наук, старший науковий
співробітник

ШЛЯХИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Корупція та пов'язана з нею організована злочинність загрожує національній безпеці України, негативно впливає на формування і діяльність органів державної влади, підриваючи довіру громадян до них, ускладнює відносини України з іноземними державами [1]. Підвищення рівня протидії корупційній злочинності є надзвичайно актуальним завданням. Зокрема, за результатами дослідження Transparency International Ukraine в Індексі сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) за 2022 рік Україна отримала 33 бали зі 100 можливих. Цей показник зріс на один бал, і тепер Україна посідає 116 місце зі 180 країн у CPI. Так само 33 бали мають Алжир, Ангола, Замбія, Монголія, Сальвадор та Філіппіни. На один бал випереджають Україну: Боснія і Герцеговина, Гамбія, Індонезія, Малаві, Непал, Сьєрра-Леоне – всі вони мають по 34 бали [2].

При цьому транснаціональна економічна злочинність – це сукупність злочинів із використанням нелегальних міжнародних економічних відносин, основною метою діяльності яких є одержання надприбутків. Найбільш розповсюдженими видами таких злочинів є легалізація (відмивання) коштів, отриманих злочинним шляхом, підробка грошових коштів банківських карток, цінних паперів, фальшування грошових коштів, корупція в державних органах, реалізація незаконних операцій з переказу великих сум грошових коштів за кордон, незаконний авто бізнес, контрабанда валюти, дорогоцінних металів та каміння, історичних та культурних цінностей з можливістю подальшої їх легкої конвертації. Транснаціональна економічна злочинність являє собою складне антисоціальне явище, яке не має державних кордонів та виводить

кримінальну ситуацію на абсолютно новий рівень розвитку та вимагає оперативності та невідкладності законодавчих та організаційно-управлінських дій [3, с. 235, 237].

Симбіоз корупції та організованої злочинності суттєво ускладнює здійснення відповідних заходів протидії на міжнародному рівні. Тому важливим є врахування зарубіжного досвіду з цього питання. Зокрема, у грудні 2021 року в США була оприлюднена Стратегія протидії корупції [4] яка окреслює загальнодержавний підхід до антикорупційної боротьби та зосереджує зусилля уряду США у боротьбі з корупцією в рамках п'яти ключових положень: 1) модернізація, координація та забезпечення ресурсами зусиль уряду США щодо боротьби з корупцією; 2) боротьба з незаконним фінансуванням; 3) притягнення до відповідальності корупціонерів; 4) збереження та зміцнення багатосторонньої антикорупційної архітектури; 5) поліпшення дипломатичної взаємодії та використання ресурсів іноземної допомоги для досягнення цілей антикорупційної політики. У межах нової антикорупційної стратегії федеральні департаменти та агентства щорічно звітуватимуть президенту США про прогрес у досягненні задекларованих цілей.

Необхідно зазначити, що Генеральна прокуратура України бере участь у таких Експертних комітетах Ради Європи: 1) Комітет експертів з оцінювання заходів у боротьбі з відмивання брудних коштів MONEYVAL (The Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) – створений у 1997 році з метою забезпечення держав-членів ефективними системами протидії відмиванню брудних коштів і фінансуванню тероризму, а також слідкування за дотриманням ними відповідних міжнародних стандартів в цих областях; 2) Європейський комітет з кримінально-правових проблем CDPC (European Committee on Crime Problems) – створений у 1958 році та уповноважений Комітетом Міністрів здійснювати нагляд та координацію Ради Європи в галузі попередження та контролю злочинності; 3) Група держав Ради Європи проти корупції GRECO (Group of States against Corruption) створена в 1999 році Радою Європи для моніторингу дотримання державами антикорупційних стандартів. Метою GRECO є покращення можливостей її членів щодо боротьби з корупцією шляхом виявлення недоліків національної антикорупційної політики та сприяння проведенню необхідних законодавчих, інституційних реформ. Окрім того вона являється своєрідним форумом для обміну передовим досвідом в сфері попередження та боротьби з корупцією. Членство в GRECO не обмежується членством в Раді Європи. Наразі до неї входять 49 держав-членів (48 європейських держав та Сполучені Штати Америки) [5].

Отже, всі цивілізовані держави намагаються координувати свої дії в боротьбі зі злочинністю, укладаючи угоди з питань різних напрямів міжнародного співробітництва спрямованих на протидію злочинності. На сьогодні рівень злочинності в державах світу

залишається у полі зору міжнародної спільноти, особливо зважаючи на набуття нею транснаціонального характеру, визнання міжнародними злочинами діянь, що мають ознаки міжнародної небезпечності. Все це обумовлює об'єднання зусиль держав та утворених ними уповноважених органів, діяльність яких спрямована на протидію злочинності та кримінальне переслідування міжнародних злочинів і злочинів міжнародного характеру, а також формування належної правової регламентації як матеріальних норм міжнародного кримінального права, інших галузей міжнародного публічного права кримінально-правового циклу, так і норм міжнародного права, спрямованих на врегулювання процесу взаємодії держав з питання протидії транскордонній злочинності, а також національного законодавства кримінального та кримінально-процесуального характеру [6, с. 243–244].

Зарубіжний досвід використання цифрових інформаційних технологій для протидії корупції засвідчив, що застосування комп'ютерних автоматизованих програмних засобів і алгоритмів штучного інтелекту є найефективнішим інструментом спрощення адміністративних процесів, контролю прозорості діяльності компанії, органів влади. Цифровізація бюрократичних процедур зменшує кількість задіяних осіб, а отже, і можливості для хабарництва. Штучний інтелект усуває людський фактор у процесах прийняття рішень та здатен відслідкувати загрозу правопорушень без втручання людини [7, с. 64].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що для удосконалення міжнародного співробітництва з питань протидії корупції та транснаціональній економічній злочинності доцільним є розроблення відповідних методичних рекомендацій з цього питання з урахуванням зарубіжного досвіду. При цьому необхідно зацентувати увагу на особливостях законодавства окремих країн, можливостях використання інформаційно-комунікаційних технологій для збирання доказів та ін.

Список використаних джерел

1. Кулаковський Р. В. Сучасні проблеми боротьби з організованою злочинністю та корупцією. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_5179.

2. Індекс сприйняття корупції – 2022. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/#/>.

3. Лєган І. М. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності: монографія. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с. URL: <http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/96.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

4. Антикорупційна стратегія Байдена: якими будуть наслідки для України. URL: <https://stopcor.org/antycorupcijna-strategiya-bajdena-dlyaukrayiny/>.

5. Рада Європи (оглядова інформаційна довідка). URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/rada-yeuropi>.

6. Нуруллаєв І. С.о. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як складова предмету правового регулювання

міжнародного публічного права. *Право та державне управління*. 2020. № 1. Том 1. С. 243–249. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/tom_1/39.pdf.

7. Боженко В. В., Петренко К. Ю. Кращі практики використання цифрових технологій та штучного інтелекту для боротьби з корупцією. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2022. № 2. С. 59–66. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89631>.

Кузнецов Віталій Володимирович,
головний науковий співробітник відділу
науково-правових експертиз Науково-
дослідного інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук
України, доктор юридичних наук, професор

ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ: КОРУПЦІЙНІ ВИКЛИКИ

Умови воєнного стану критично загострюють як зовнішні, так і внутрішні проблеми, що загрожують національній безпеці України. Однак, на нашу думку, винятковим викликом для України є корупція.

Розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави. Економісти вважають, що через корупцію Україна щороку втрачала від 1,5 до 3 відсотків росту валового внутрішнього продукту. До того ж вона знижує обороноздатність держави, а за корупцію в різних державних структурах доводиться платити не економічними цифрами, а людськими життями на фронті [1].

З одного боку, результати соціологічних досліджень засвідчують, що частка громадян, які мають безпосередній досвід корупції, протягом останніх років суттєво зменшилася (у 2013 році такий досвід мало близько 60 відсотків, станом на початок 2020 року – не більше 40 відсотків громадян). Спостерігається поступове покращення порівняльних показників рівня корупції в Україні [5]. Згідно з даними міжнародної організації «Transparency International», у період з 2013 року по 2022 рік Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI) в Україні зріс із 25 до 33 балів (Україна посідає 116 місце зі 180 країн у CPI) [2].

З іншого боку, є важливими й інші дані. Наприклад, за результати 7-го етапу загальнонаціонального опитування «Стан корупції в Україні. Сприйняття, досвід, ставлення» (за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» та Проекту USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «Взаємодія») корупцію вважають найсерйознішою проблемою для України після повномасштабної війни (89 відсотків громадян), причому головним і найсерйознішим типом корупції є політична корупція